

Sähköalan asiantuntijat takaavat standardien laadun

Euroopan unionin laajeneminen toukokuussa 2004 kymmenellä uudella jäsenvaltiolla oli kunnianhimoisimpia hankkeita unionin historiassa. Bulgarian ja Romanian hyväksyminen EU:n jäseniksi tammikuussa 2007 merkitsi lähes 500 miljoonaa kansalaista käsittävän unionin syntyä.

EU edellytti uusilta jäsenedokkailta liittymistä eurooppalisiin standardointijärjestöihin CENELECiin ja CENiin, koska yhdenmukaistettuja standardeja käytetään tukemaan yhteisön lainsäädäntöä. Siksi oli tärkeää uusien jäsenmaiden pikaisesti omaksua eurooppalaiset standardit ja lupaa kansallisista. Tämän piti taata tavaroiden, henkilöiden ja pääoman vapaa liikkuvuus. Jäsenyysneuvottelujen aikana EU antoi erityistä taloudellista standardointitukea uusille ehdokasmaille ja vanhojen jäsenten eri toimijat avustivat valmistautumisessa jäsenyyteen.

Valtaosa uusista jäsenmaista oli entisiä IVY-maita, jotka perustivat organisaationsa minimimiehityksellä hoitamaan koko standardointikenttää täyttäkseen EU-jäsenyys ehdot. Silloin, kun resursseja ja esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkateollisuutta on maassa vähän, tällainen keskittäminen on perusteltua.

Kymmenessä vanhassa ETA-maassa, joissa on aina ollut merkittävästi sähköteknistä teollisuutta ja joissa on perinteisesti osallistuttu standardoinnin kenttätöihin, sähkötekninen standardointi ja muu standardointi ovat asiantuntemuksen varmistamiseksi olleet erillään. Suomessa Sesko edustaa sähköteknisen, Viestintävirasto televiestinnän ja SFS muiden alueiden standardointia. Vastaavasti on organisoitu eri sektorit myös Euroopassa CENELEC-ETSI-CEN ja globaalisti IEC-ITU-ISO.

Esimerkiksi Virossa on yksi tekninen komitea, joka hoitaa kaiken sähköteknisen standardoinnin, kun Suomessa on yhteensä yli 120 Seskon teknistä komiteaa ja seurantaryhmää, joissa on mukana 450 sähköalan asiantuntijaa.

Vastaavasti CENELECissä on lähes 300 teknistä komiteaa ja työryhmää sekä globaalissa sähkötekniikan standardointijärjestössä IEC:ssä yli 1 000 teknistä komiteaa ja työryhmää. Näissä ryhmissä eri maiden elinkeinoelämän, tutkimuksen, koulutuksen ja viranomaisten palveluksessa ole-

vat asiantuntijat valmistelevat standardeja ja hyödyntävät toiminnassaan näin saamaansa tietämystä.

Uusien EU-maiden standardointielimet liittyivät jäseniksi sekä CENELECiin että CENiin. Unionin jäsenyys lopetti erityisen standardointituen, mikä edellytti niiltä omaa panostusta standardointiin. IVY-maiden perinteiden mukaisesti useimmat maat organisoivat standardoinnin osaksi valtiollista järjestelmää, lähes viranomaisen asemaan, mikä merkitsi niukkoja käyttövaroja standardoinnille. Standardoinnin periaatteisiin kuuluu kaikille avoin, elinkeinoelämä- ja käyttäjävetoinen toiminta, joka ottaa huomioon mm. turvallisuus-, terveys-, yhteensopivuus- ja ympäristövaatimukset.

Pian uudet jäsenet purnasivat CENELECin ja CENin hallintokustannusten kalleudesta. Samalla teknisiiin komiteoihin ja työryhmiin, joissa varsinainen työ tehdään ja standardoinnin todelliset kustannukset syntyvät, ei juurikaan tullut, Puolaa lukuun ottamatta, asiantuntijoita uusista jäsenmaista. Ne eivät olleet valmiita satsaamaan varsinaiseen standardointityöhön.

Syntyi absurdi tilanne: sähköteknisen CENELECin korkeimpaan päättävään hallintoelimeen valittiin viime vuonna uusien maiden enemmistön tuella edustajia maista, joissa on vähän sähköteknistä teollisuutta, päättämään eurooppalaisen sähköteknisen standardoinnin kohtalosta. Tämän mahdollisti maa ja ääni-periaate hallinnollisessa päätöksenteossa. Samalla uudet maat odottivat, että muut, siis vanhat jäsenet tai IEC, tuottaisivat standardit, jotka he voisivat ottaa EU:n tuella vain kääntämällä käyttöön. Uudet jäsenet odottivat standardien olevan edelleen ilmaisia, kuten erityistuen aikana.

CENELECin suurimmat maksajat ja standardointiin asiantuntijaresurssien osalta eniten satsaavat maat eivät hyväksy nykyistä tilannetta, vaan kriteerit ja menettelyt ovat uudelleen harkittavana CENELECin kesäkuun yleiskokouksessa Kyproksella.

Tärkeintä olisi turvata parhaiden asiantuntijoiden osallistuminen standardien valmisteluun. Nähtäväksi jää, onko eurooppalaisessa standardoinnissa jatkossa merkityksellistä standardien laatu vai toimijoiden organisointitapa.

Tinni Karakorpi

**SINIKKA
HIETA-WILKMAN**

**toimitusjohtaja
Sesko ry**